

CO Times

Redactioneel

In de tweede helft van de wekelijkse radioshow *A Prairie Home Companion* (op Minnesota Public Radio) brengt presentator Garrison Keillor *The News from Lake Wobegon*. Lake Wobegon is een fictief stadje “where [...] all the children are above average.” Zo opmerkelijk zijn de inwoners dat hun eigenschap om eigen kwaliteiten in vergelijking met die van anderen te overschatten – een heel menselijke neiging – bekend is komen te staan als het Lake Wobegon effect (*illusory superiority*). Wanneer we nadenken over onze eigen kwaliteiten, geven we een oordeel over hoe we het volgens onszelf doen. Zelfinschatting wordt echter als zelfoverschatting zichtbaar wanneer iedereen zichzelf als bovengemiddeld scoort. Lewis Wolpert maakte me in zijn boek *Six impossible things before breakfast* attent op dit verschijnsel, dat ook op universiteiten niet vreemd is: “of university professors, 94 per cent thought they were better at their jobs than their average colleague” (Wolpert 2006:7). Het interessante is dat we in al onze zelfoverschatting ook nog eens menen dat *wij* minder vatbaar zijn voor het Lake Wobegon effect dan anderen. Dit effect heet de *bias blind spot*, ons onvermogen om onze cognitieve vooroordelen te compenseren. Wolpert (idem): “Am I any different? Believe I am!”

Floor Basten

Van alle promovendi verlaat de helft de universiteit meteen na de promotie, van de rest de helft na de eerste postdoc baan (schattingen van Eurodoc). Blijft over een kwart. Volgens de VSNU is van het wetenschappelijke personeel (22.650 fte, waarvan 35% vrouw) 11% hoogleraar, waarvan 335 fte of 1,5% vrouw (peildatum 31/12/10). Voor het initiële cohort zijn dus weinig leerstoelen beschikbaar, maar de kans stijgt voor wie bij het resterende kwart weet te blijven. Uit onderzoek van Eurodoc blijkt dat de meerderheid van de promovendi op een universiteit wil werken (in Nederland 79,3%) en meent de overgrote meerderheid dat hun promotie de kans daarop vergroot (in Nederland 95,4%). Lake Wobegon? Of geen idee van aantrekkelijke alternatieven? In elk geval wordt er tijdens het promotietraject te weinig aandacht aan besteed, stelt Eurodoc. Zoals in de vorige CO Times al aangekondigd, gaat [campus] OrléoN daar wat aan doen omtrent ondernemerschap. Het is trouwens niet alleen Lake Wobegon dat ons een verkeerd spiegelbeeld toont. Er is ook zoiets als een Downing effect, de neiging van mensen met een lager dan gemiddeld IQ om het eigen IQ te overschatten en van mensen met een bovengemiddeld IQ om het eigen IQ juist te onderschatten. (Wolpert zegt hier niets over, maar het samen voorkomen van deze effecten kan te denken geven.) Er zijn veel patronen in onze denkfouten te vinden op http://rationalwiki.org/wiki/List_of_cognitive_biases. Onderzoekers zijn daar even vatbaar voor als ieder ander, maar zijn ook degenen die ze optekenen; hoe meer we ervan weten, des te meer we er rekening mee kunnen houden. We hebben ons onderzoekend vermogen binnen en buiten de universiteit hard nodig om niet allemaal in Lake Wobegon kopje onder te gaan.

Lenteuitje 2012

De eerste vrijdag van de lente is inmiddels bij velen bekend als “het lenteuitje”, het jaarlijks terugkerend verschijnsel in Nijmegen dat ooit begon als een borrel-voor-het-netwerk en aan het uitgroeien is tot een lopend gesprek over de relatie tussen onderzoek en samenleving – maar nog steeds in dezelfde informele sfeer. Dit jaar valt die vrijdag op 23 maart. We presenteren dan het curriculum “Samenlevingen leren onderzoeken”, een curriculum voor en door onderzoekers midden in de samenleving. Dit curriculum is opgebouwd rond een aantal vragen: wat weet ik en wat is er, wat ben ik voor een onderzoeker, wat doe ik als onderzoeker, wat kan ik als onderzoeker en wat wil ik met mijn onderzoek bereiken? Deze vragen komen tot hun recht in een programma boordevol cursussen, workshops, events, studiekringen en andere werkvormen die als doel hebben onderzoekers een rijke leeromgeving te bieden waarin ze samenwerken met docenten aan het ontwerpen van hun methoden en technieken en het ontwikkelen van hun theoretische inhoud en praktische oplossingen. Via verschillende workshops maakt u tijdens het lenteuitje van 23 maart kennis met onderdelen van dit curriculum en natuurlijk ook met de docenten.

U bent vanaf 15.00 uur van harte welkom in Ateliers Kunstwerk (Piersonstraat 75-77 Nijmegen; zie http://www.atelierskunstwerk.nl/?page_id=80 voor een routebeschrijving). Deelname is gratis, maar aanmelding (via campus@orleon.nl) is in verband met de catering gewenst. We sluiten om 18.00 uur af met een borrel en klein buffet.

Start van het curriculum “Samenlevingen leren onderzoeken”

Het curriculum “Samenlevingen leren onderzoeken” wordt op 3 september gelanceerd tijdens een feestelijke manifestatie, waarop ook de resultaten van “De samenleving publiek maken” (het onderzoeksprogramma 2010-2012) worden gepresenteerd. Nadere informatie volgt, maar reserveer de datum alvast.

Lust je ook een Broodje Aap? II

Mark Twain – Amerikaanse schrijver en humorist – zei ooit: “In religie en de politiek, komen de meningen en overtuigingen van mensen vooral uit de tweede hand en worden zonder inspectie van anderen overgenomen.” Tegenwoordig kennen we dit verschijnsel in haar extreme uitwerking als *fact free politics*, het elkaar niet gehinderd door feitenkennis napraten en doorvertellen van verzinsels als waren het waarheden. Dit verschijnsel lijkt ook voor te komen in verhalen over leren en in het bijzonder over het onderwijs. Het onderwijs kent een reeks broodje-aap-verhalen (*urban myths*) die, helaas, ook hun uitwerking hebben op hoe er gedoceerd wordt en dus geleerd zou moeten worden. Een *urban myth* is volgens wikipedia “een (meestal) verzonnen verhaal dat als waar gebeurd wordt doorverteld. Vaak ontbreken exacte data, locaties en namen van personen en zijn er ook geen bronnen terug te vinden die het verhaal bevestigen.” Een jaar geleden heb ik op deze plek een aantal voorbeelden hiervan gegeven die hun uitwerking deels hebben gevonden in het onderwijs. Mijn favoriet is waarschijnlijk die van multitasken (eigenlijk gaat het om *task switching*, maar dat is een artikel op zich). Heb je ooit een gesprek met iemand gevoerd en werd je gedurende dat gesprek ‘even’ afgeleid door een e-mail die binnenkwam, een bericht dat op de televisie verscheen of iets opvallends op straat terwijl je uit het raam keek? Op een gegeven moment vraagt jouw gesprekspartner: “Wat denk je?” of “Ja, toch?” en moet jij schaapachtig zeggen: “Sorry, ik was even afgeleid. Wat zei je?” Jouw gesprekspartner had het niet over *rocket science* en de e-mail was ook niet bijster ingewikkeld, maar toch kon je geen twee denk-/informatieverwerkingsprocessen tegelijkertijd uitvoeren, namelijk verwerken wat er gezegd werd en wat jij las in het e-mailbericht. Let wel: dit gaat niet over taken die geautomatiseerd zijn en dus waar denken niet vereist is c.q. informatie niet verwerkt hoeft te worden (e.g., lopen en

Prof.dr. Paul A. Kirschner Celstec

tegelijkertijd praten; maar probeer dit niet in Londen waar het verkeer van rechts komt). Ik ga ervan uit dat iedereen die dit leest zoiets heeft ervaren, maar toch menen velen van jullie dat wij kunnen multitasken. Bijna al het, zo niet ál het onderzoek (ja, ja; de grote doodoener) laat zien dat als je twee of meer taken die denken / informatie-verwerking vereisen multitaskend probeert uit te voeren, dit in vergelijking met het serieel uitvoeren van diezelfde taken leidt tot mindere leerresultaten, langere leertijden en slechter uitgevoerde taken. Dit geldt zowel voor novices als experts.

Met andere woorden, hoewel wij zelf in ons dagelijkse leven vaak hebben ervaren dat het niet kan en ondanks het feit dat de wetenschap keer op keer laat zien dat het niet kan, praten wij onderwijsgoeroes en – wonderolieverkopers na en kopen wij die broodjes-aap. Heb je die van de leerpiramide gehoord? Het blijkt dat als je ... Wil je meer weten of wil je onderzoek naar zulke dingen doen, e-mail mij (paul.kirschner@ou.nl) of volg mij op Twitter (P_A_Kirschner).

Prof. dr. Paul A. Kirschner,
Hoogleraar Onderwijspsychologie, i.h.b. Leren en Cognitie
Centre for Learning Sciences and Technologies (CELSTEC), Open Universiteit
Zie: <http://portal.ou.nl/nl/web/lt-community/phd>

Het antwoord van de prijsvraag uit de CO Times van januari was *Onder professoren* van W.F. Hermans. De boekenbon is gewonnen door Floor Jaspers. Onderstaand de nieuwe prijsvraag:

Tell me your secrets – And ask me your questions – Oh, let's go back to the start

Running in circles – Coming up tails – Heads on a science apart.

*(Chorus) Nobody said it was easy
It's such a shame for us to part
Nobody said it was easy
No one ever said it would be this hard*

Oh, take me back to the start.

I was just guessing – At numbers and figures – Pulling the puzzles apart

Questions of science – Science and progress – Do not speak as loud as my heart.

Uit welk lied van welke band komt deze passage en op welk album staat dit nummer? Mail je oplossing voor 31 april 2012 naar campus@orleon.nl. Onder de goede inzendingen wordt een boekenbon van € 25,= verloot. De winnaar wordt in de eerstvolgende editie van de CO Times bekendgemaakt.

Schrijfwerkplaats “Weg met struikelblokken”

=== voor promovendi ===

De eerste bijeenkomst (7 juni van 13.00 tot 21.00 u in A'dam), staat in het teken van het wegnemen van schrijfblokkades. Na de zomer volgt een tweede bijeenkomst. Tussentijds vindt ondersteuning digitaal plaats. Meer info binnenkort op de website.

Ondernemen op [campus]Orléon

Deze workshop (16 mei van 14.00 tot 17.00 u in Nijmegen) is voor iedereen die met onderzoek in de samenleving geld wil verdienen. Gratis voor Martin Luther King leden, € 100,= ex btw voor overige deelnemers; meer info binnenkort op de website.

Ga voor het complete overzicht van annonces naar www.campusorleon.nl.

Colofon

CO Times verschijnt vijf keer per jaar.
Leden van [campus]Orléon kunnen gratis adverteren. Niet-leden die willen adverteren kunnen contact opnemen via campus@orleon.nl.